

KLASYCYZM -nazwa od słowa klasyczny, czyli sięgający do klasycznych wzorów, ideałów.

Tło intelektualne (oświecenie) i historyczne.- Odkrycie wzorców (Herkulanum, Pompeje). Wskrzeszenie antycznych zasad kształtowania dzieł sztuki. Statyczność, przewaga znaczenia formy (rysunku) nad kolorem, idealizm przedstawień. W malarstwie, rzeźbie, muzyce podejmowanie tematyki mitologicznej.

Sztuka klasycyzmu rozwijała się od pierwszej połowy XVIII po pierwsze30lecie XIXw. W Polsce wyróżniamy trzy fazy: -czasy panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, -czasy Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego.

Architektura W pierwszej fazie – swobodna interpretacja wskazań nowego stylu : JACQUES GERMAIN SOUFFLOT – **kościół św. Genowefy w Paryżu**, DOMINIK MERLINI – Pałac na Wodzie w **Łazienkach** w W-wie, pałac „Królikarnia w W-wie Klasycyzm drugiej fazy (neoklasycyzm) zwiększenie rygorów wobec klasycznych wzorców: świątyni na planie prostokąta oraz centralnej, np. PIERRE VIGNON – kościół św. **Magdaleny w Paryżu**, (miejsce uroczystości żałobnych ku czci Fryderyka Chopina oraz Mickiewicza) ; Jean Chalgrin- Łuk Triumfalny w Paryżu; Piotr Aigner – **Świątynia Sybilli w Puławach**, Jakub Kubicki – **Belweder** w W-wie.

Dalekie źródła antyczne polskiego dworku szlacheckiego z gankiem wspartym na kolumnach lub słupach- nawiązanie do antycznego portyku, (dom rodzinny Fryderyka Chopina w **Żelazowej Woli**, dwór Sopliców – film *Pan Tadeusz* A. Wajdy).

Rzeźba – aktualizacja mitologii w rzeźbach, a nawet portretach osób współczesnych: ANTONIO CANOVA – wyobrażenie siostry Napoleona, Pauliny Borgehese jako Wenus, młodego Henryka Lubomirskiego jako Amora. BERTHEL THORVALDSEN – **pomnik ks. Józefa Poniatowskiego** wzorowany na rzymskim pomniku Marka Aureliusza, pomnik Mikołaja Kopernika w Warszawie.

Malarstwo -nowe zasady kształtowania obrazu: **dominacja rysunku nad kolorem**, miękki modelunek światłocieniowy, **statyczność kompozycji**. **Tematyka mitologiczna i współczesna, niekiedy we wzajemnym powiązaniu.**

JACQUES LOUIS DAVID - *Przysięga Horacjuszów, Portret konny Stanisława Kostki Potockiego, Śmierć Marata*, . Marcello Baciarelli –*Portrety króla St.A. Poniatowskiego. Canaletto -pejzaże miejskie -weduty*. Antoni Brodowski –*Parys w czapce frygijskiej*.

ROMANTYZM.

Tło historyczne. Ruchy społeczne (Francja) i narodowowyzwoleńcze (Polska – powstanie listopadowe). Wiosna Ludów; refleksje tych wydarzeń w sztuce. Aktualizacja tematyki. Pierwiastki narodowe i społeczne. Indywidualizm i ekspresja. **Romantyzm zapanował w sztuce w I połowie XIX w i przez pewien czas trwał równoległe z późnym klasycyzmem.**

Malarstwo- podniesienie siły wyrazu przez częste zastosowanie układu dynamicznego (po diagonalni- skosie) oraz kontrasty kolorystyczne.

Hiszpania- FRANCISCO GOYA -prekursor romantyzmu: **Rozstrzelanie powstańców madryckich, Rodzina Karola IV**, w grafice rycina z cyklu *Kaprysy – Gdy rozum śpi, budzą się upiory* jako „arcyplakat” wszystkich czasów.

Francja- THEODORE GÉRICAULT- *Tratwa Meduzy* jako przykład aktualizacji tematyki („malarski reportaż”), EUGÈNE DELACROIX - *Wolność wiodąca lud na barykady*, *Masakra na Chios, portret Fryderyka Chopina*.

Polska – PIOTR MICHAŁOWSKI: *Bitwa pod Somosierrą, Dziadek wiejski, Napoleon na koniu*.

Rzeźba – FRANÇOIS RUDE *Marsylianka* na Łuku Triumfalnym w Paryżu: romantyczne pod względem treści i formy ujęcie tematu antycznego.

ARCHITEKTURA I RZEŻBA XIX WIEKU.

Tło historyczne -Wyczerpanie się inspiracji klasycznych i eklektyzm jako kompilacja (połączenie,) form i ornamentyki.

Architektura : rozwija się jak gdyby dwutorowo:

- **historyzująca („neo” style) i eklektyczna** - Charles Garnier – **Opera Paryska** (eklektyzm), Charles Barry –**Parlament w Londynie** (neogotyki) -„inżynierska” z zastosowaniem konstrukcji stalowej i elementów prefabrykowanych (Joseph Paxton – **Pałac Kryształowy** w Londynie, Gustave Eiffel – wieża w Paryżu).

Rzeźba: Antoine Louis **Barye**- *Lew deptający węża*, Jean Baptiste **Carpeaux** *Taniec*, rzeźba dekoracyjna na budynku Opery Paryskiej. AUGUSTE **RODIN** -*Pocałunek, Brama piekieł*, ekspresyjność i nowa struktura pomnika (wielość profilów): **Mieszczanie z Calais**; elementy symboliki, np. **Myśliciel** i impresjonizmu **Pomnik Balzaka**.

(malarstwo XIXw -patrz realizm i historyzm, impresjonizm i postimpresjonizm)

SECESJA – nazwa od łac. słowa secessio - oddzielenie, inne nazwy: Modernizm i

Młoda Polska

Secesja rozwija się między rokiem **1895 a 1905**.

Tło ideowe -artyści poszukiwali ogólnej zasady, określającej kompozycję dzieła. Brakowało założeń stylu. Zdecydowano się zerwać z dotychczasową tradycją, szukając wszakże inspiracji w sztuce **Japonii** (drzeworyty), sięgano do rokoka -(**asymetria**) i gotyku -(odślanianie konstrukcji, **renesans witrażu**). Przede wszystkim jednak **inspirowano się światem roślinnym i zwierzęcym**, zwłaszcza owadami. Sięgano często po odniesienia symboliczne i personifikacje. Ulubionym środkiem artystycznego wyrazu była **płaska plama, wyraźny kontur i miękka linia**–giętka, falująca, zawiła (stąd częsty w ornamentyce-**motyw włosów, wody, płomienia, fali, wici roślinnych**.)

Secesja jako ostatnia oddziaływała na wszystkie dziedziny sztuki, a w szczególności sztukę użytkową.

Architektura ANTONIOGAUDI –kościół **Świętej rodziny w Barcelonie**, kamienice

Hector **Guimard** – wejścia do **stacji metra w Paryżu**,

Malarstwo - GUSTAW KLIMT -*Pocałunek*, (Austria)

Polska STANISŁAW **WYSPIAŃSKI** – najbardziej wszechstronny artysta tego czasu: dramaturg, malarz, grafik, projektant. Przykłady – **Podwójny portret Elizy Parmeńskiej**, witraże – *Stań się* w kościele oo. Franciszkanów w Krakowie, pastele – cykl widoków z okna pracowni na kopiec Kościuszki, Choczoły, Planty, balustrada domu Towarzystwa Lekarskiego w Krakowie,

Józef **Mehoffer**- *Dziwny Ogród*, witraże -św. Barbara, św. Katarzyna. Witold **Wojtkiewicz**-*Porwanie królowny, Krucjata dziecięca*.

Sztuka użytkowa – HENRI DE TOULOUSE LAUTREC (ojciec plakatu, grafik, rysownik), litografie-**Artiste Brant**, pastele-sceny z życia nocnego Paryża.

ALFONS **MUCHA** –twórca plakatów ,reklam, tkanin dekoracyjnych, rzeźbiarz, architekt wnętrz, EMILE **GALLE** – szkło artystyczne, Luis **Tiffany** –jubiler.

